

**KANNANOTON
TÄYDENNYS**

.5.2026

Parlamentaarinen ohjausryhmä
kirjaamo.om@gov.fi

Viite: Oikeusministeriön asiakirja Dnro VN/36777/2025

**KESKI-POHJANMAAN LIITON KANNANOTON TÄYDENNYS
PARLAMENTAARISEN VAALIALUETYÖRYHMÄN LOPPURAPORTISTA**

(Oikeusministeriön julkaisuja 2025:2)

1 Lausunnon kohde

Parlamentaarisen vaalialuetyöryhmä on jättänyt loppuraportin, jossa esitetään vaalialuemalliin perustuva ratkaisu eduskuntavaalien suhteellisuuden parantamiseksi erityisesti niillä alueilla, joilla piilevä äänikynnys on korkea.

Parlamentaarinen ohjausryhmä kutsui erikseen mainittujen maakuntien liittojen edustajat kuultavaksi ohjausryhmän kokoukseen torstaina 23.4.2026 kello 10. Kuulemisen jälkeen ohjausryhmä katsoi, että kaikilta maakuntien liitoilta pyydetään kirjallinen kannanotto 14.5.2026 mennessä. Myös jo annettuja kannanottoja oli mahdollista täydentää 14.5.2026 mennessä. Tehtävänannon yhteydessä parlamentaarinen vaalialuetyöryhmä tarkensi lausuntoperusteita oikeusministeriön esityksellä luonnokseksi hallituksen esitykseksi uudeksi vaalilain 6 a §:si.

Keski-Pohjanmaan liitto on jättänyt kirjallisen kannanottonsa parlamentaariselle vaalialuetyöryhmälle 21.4.2024 pyydetysti. Keski-Pohjanmaan liitto antaa tällä asiakirjalla aikaisemmin toimittamaansa lausuntoonsa kannanoton täydennyksen pyynnön mukaisesti.

2 Vaalialueiden muodostaminen vaalilain näkökulmasta

2.1 Edustuksellisen oikeuden yhdenvertaisuus

Vaalilain ja perustuslain tavoitteena on turvata äänioikeuden yhdenvertainen toteutuminen. Tämän vuoksi oikeusministeriön esityksen lähtökohtana on, että vaalialue muodostetaan vain, jos vaalipiiristä valitaan alle kahdeksan kansanedustajaa. Kynnysarvon tarkoituksena on estää se, että pienissä vaalipiireissä äänten painoarvo heikentyy tai vaalitulokset vääristyy kohtuuttomasti.

Samalla korostuu suhteellisuusperiaate: vaalialue on poikkeus normaalista vaalipiirijaosta, ei uusi perusratkaisu.

2.2 Tarkkarajaisuus ja ennakoitavuus

Esityksessä painotetaan lainsäädännön tarkkarajaisuusvaatimusta, jota Keski-Pohjanmaan liitto pitää uudistuksen kannalta aivan keskeisenä periaatteena. Vaalilakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset kaikkien vaalipiirien mahdollisista vaalialueista, vaikka joidenkin vaalipiirien osalta kynnys alle kahdeksaan edustajaan on väestöennusteiden valossa epätodennäköinen.

Tämä on vaalioikeudellisesti keskeistä, koska vaaleissa noudatettavan vaalijärjestelmän tulee olla kansalaisilla, puolueilla ja ehdokkailla etukäteen tiedossa, vaalialueiden muodostaminen ei saa perustua harkinnanvaraiseen poliittiseen päätökseen vaalien alla ja vaalien toimittaminen tulee säilyä ennakoitavana ja oikeusvarmana.

2.3 Kytkeä Suomen perustuslakiin ja asetuksenantovaltuus

Oikeusministeriön valmisteleman ehdotuksen mukaan Suomen perustuslain (731/1999) 25 §:ään lisättäisiin säännökset, jotka mahdollistavat vaalialueiden käytön. Varsinainen vaalialueiden muodostuminen vahvistettaisiin valtioneuvoston asetuksella samassa yhteydessä, kun kansanedustajapaikat jaetaan vaalipiireihin.

Vaalilain näkökulmasta ehdotettu ratkaisu nivoo vaalialueet osaksi normaalia vaalikalenteria, estää erilliset, vaalikohtaiset poikkeusratkaisut ja tukee vaalien hallinnollista tehokkuutta. Näistä periaatteista tarkasteltuna Keski-Pohjanmaan liitto pitää esitettyä ratkaisumallia perusteltuna.

2.4 Maantieteellinen ja historiallinen johdonmukaisuus

Vaalialueiden muodostamisen kriteereiksi esitetään yhteistä maarajaa ja historiallista ja toiminnallista alueyhteyttä. Näin pyritään varmistamaan, että vaalialueet eivät ole keinotekoisia taikka hallinnollisesti vaikeasti hahmotettavia.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää em. periaatteita ymmärrettävänä. Keski-Pohjanmaan maakunnalla on Satakunnan vaalipiiriä enemmän alueyhteyksiä Keski-Suomen maakuntaan ja myös yhteisiä elinvoima- ja kehittämistarpeita Keski-Suomen maakunnan kanssa. Myös äänestäjien on tärkeää ymmärtää esitetyn ratkaisun perusteet. Keski-Pohjanmaan liitto arvioi, että yhteinen vaalialue Keski-Suomen vaalipiiriin kanssa on enemmän kansalaisten hyväksyttävissä mitä vaalialue Satakunnan vaalipiiriin kanssa.

3 Ehdotettujen muutosten vaikutukset Vaasan vaalipiiriin

3.1 Vaasan vaalipiiri osana esitettyjä vaalialueita

Hallituksen esitysluonnoksen mukaisessa ratkaisuvaihtoehdossa A ja B Vaasan ja Keski-Suomen vaalipiirit muodostavat vaalialueen. Ratkaisuvaihtoehdossa C Vaasan ja Satakunnan vaalipiirit muodostavat yhteisen vaalialueen. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi esitetään, että Vaasan ja Keski-Suomen vaalipiirit muodostaisivat yhteisen vaalialueen. Päätetty ratkaisuvaihtoehto kirjattaisiin suoraan vaalilakiin (uusi 6 a §).

Esitettyjen ratkaisumallien osalta olennaista on huomata, että vaalialuetta ei oteta automaattisesti käyttöön, vaan sitä sovelletaan vain, jos jommankumman vaalipiiriin kansanedustajamäärä laskee alle kahdeksan. Keski-Pohjanmaan liitto pitää periaatetta vaalijärjestelmän uskottavuuden kannalta aivan keskeisenä ja kannatettavana.

3.2 Käytännön vaikutus Vaasan vaalipiiriin

Nykytilanteessa ja lähivuosisikymmenillä luonnoksessa esitetty ratkaisumallin vaikutus Vaasan vaalipiiriin on ennen kaikkea periaatteellinen ja varautuva, ei välitön. Keski-Suomen vaalipiiristä valitaan tällä hetkellä 10 kansanedustajaa. Väestöennusteiden mukaan sen paikkamäärä säilyy vähintään kahdeksassa ainakin koko 2030-luvun ajan. Näin ollen Vaasan vaalipiiriin ja Keski-Suomen vaalipiiriin välistä vaalialuetta ei otettaisi käyttöön ennen mahdollista 2040-luvun tilannetta.

3.3 Strateginen ja poliittinen merkitys Vaasan vaalipiirille

Vaasan vaalipiirin kannalta esitys tarkoittaa, että vaalipiirin itsenäinen asema säilyy lähtökohtana. Tämä on tärkeä periaate kansalaisten vaalilailla (714/1998) suojattavien oikeuksien ja vaalien periaatteiden, kuten äänioikeuden, vaalien järjestämiseen liittyvien oikeudellisten oikeuksien ja vaalikelpoisuuden toteutumisen näkökulmasta. Lakiin kuitenkin kirjattaisiin ennalta se, miten toimitaan, jos edustajamäärä tulevaisuudessa pienenisi. Ratkaisua voidaan pitää perusteltuna, joskin Vaasan vaalipiirin näkökulmasta aika lailla ennakoituna.

Vaihtoehtoiset yhdistelmät (esim. Satakunnan kanssa) ovat tietoisesti rajattu pois historiallis--toiminnallisin perustein. Tämä vahvistaa järjestelmän ennakoitavuutta, mutta samalla kiinnittää Vaasan vaalipiirin tulevaisuuden ratkaisun nimenomaisesti Keski-Suomen suuntaan, mikä on poliittisesti ja aluekehityksellisesti merkittävä linjaus.

4 Yhteenveto

Vaalilain näkökulmasta vaalialue-esitys pyrkii turvaamaan äänioikeuden yhdenvertaisuuden sekä täyttämään tarkkarajaisuuden ja ennakoitavuuden vaatimukset. Esitys nojaa maantieteellisesti ja historiallisesti perusteltuihin yhdistelmiin.

Vaasan vaalipiirin osalta esitys ei muuta välittömästi vaalien toimittamista, mutta määrittelee selkeästi sen aseman osana mahdollista Vaasan–Keski-Suomen vaalialuetta pitkällä aikavälillä.

Muulta osin Keski-Pohjanmaan liitto viittaa jo aikaisemmin 21. huhtikuuta parlamentaariseen ohjausryhmälle toimittamaan lausuntoonsa, joka on esitetty **liitteessä 1**.

Asian valmistelusta Keski-Pohjanmaan liitossa vastaa maakuntajohtaja Jyrki Kaiponen.

Keski-Pohjanmaan liitto

Jyrki Kaiponen
Maakuntajohtaja

Teppo Rekilä
Elinvoimajohtaja

LIITTEET 1 = Keski-Pohjanmaan liiton lausunto 21.4.2026 parlamentaariselle OHRY:lle